

perfil

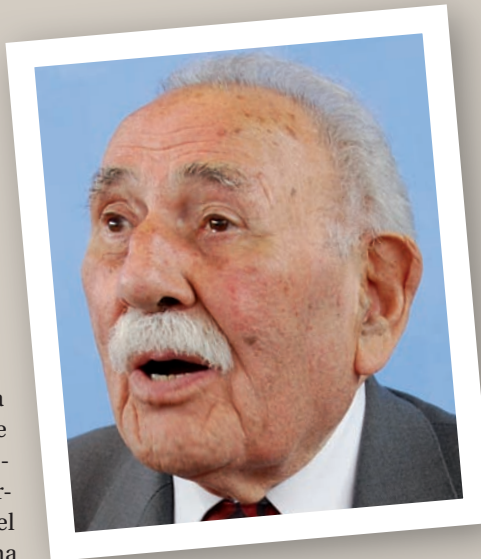
Va néixer el 1919. Els primers números de màgia els feia a la porta de casa seva, al costat de les gàbies de conills de la mare, davant l'expectació de tota la mainada. Es defineix com un home lliure, fet per córrer món; per això va començar actuant pels cafès dels pobles de l'Empordà durant la postguerra i va acabar vivint i treballant a Bordeus, on encara ara, amb més de noranta anys, fa espectacles, sense cobrar, per no perdre el contacte amb el públic.

Fortunat Blay, *el prestidigitador de Gualta*

JUDIT PUJADÓ > TEXT i FOTOS

El mes d'octubre passat en Fortunat Blay, Forblay de nom artístic, va tornar a actuar a Torroella de Montgrí, on no ho havia fet des dels anys 50. L'actuació va ser també un homenatge que van retre familiars i amics a aquest home inquiet que, després de passar-se anys actuant com a prestidigitador a casa nostra, va decidir provar sort a França. El Cine Petit era ple de veïns que, atrets per la curiositat de veure'l altre cop, van compartir la tarda de dissabte amb un home que s'estima el públic, i que, malgrat l'edat, afirma que no ha deixat mai de fer espectacles, encara que ara ho faci gratuïtament, per no perdre aquest contacte.

Fortunat Blay va néixer a Gualta el 1919. Li va tocar fer la guerra: «Vaig anar-hi amb la lleva del biberó. No tenia ni 18 anys i ja es veia que tot estava perdut per a la República. Em van enviar amb un regiment al front de Lleida. Érem a Tàrrrega i Lleida ja era a mans de Franco. Vaig agafar paludisme i em van traslladar a un hospital de Barcelona. Quan van entrar els franquistes em van tenir uns dies dins d'un vaixell al port de la ciutat. Tot era molt brut. D'allà ens van dur a Tarragona. Vaig passar tres mesos més detingut abans de poder tornar a casa». De nou a Gualta, en Fortunat, que havia perdut el pare de petit però tenia una gran família, va

començar a assajar els primers números de màgia i prestidigitació davant de casa seva. Els veïns, quan hi passaven, li demanaven que els fes un número i la mainada l'adorava perquè els fascinava amb els seus trucs. Els feia sortir aigua de l'orella amb un embut, o feia desaparèixer objectes davant seu. En Fortunat afirma que Gualta no li agradava perquè era massa petit i perquè ell «era un home

lliure, fet per córrer món», així que ben aviat, en plena postguerra, es va traslladar a Badalona, on vivia una de les seves germanes, i va començar a fer les primeres passes com a prestidigitador a l'establiment El Rey de la Magia, al número 11 del carrer Princesa de Barcelona. D'allà, en recorda: «Em podia comprar petits objectes que em feien falta i aprendre amb el propietari de la botiga. Per ser un bon prestidigitador has de repetir molt i molt els trucs. T'has de posar de cara a un mirall i veure els gestos que fas. La il·lusió és feta per enganyar la mirada de la gent, és la manipulació».

Va actuar a diversos cinemes de la ciutat, que van ser la seva escola. Entremig de les pel·lícules, s'hi programaven seccions de *varietés*. Ell feia uns quants números, i aprofita-

«La il·lusió és feta per enganyar la mirada de la gent, és la manipulació»

va les hores lliures per estudiar francès. De retorn a Gualta va viatjar per tot l'Empordà amb bicicleta: «Des de la frontera fins a Sant Feliu de Guíxols, vaig actuar a pertot: Espolla, Capmany, Begur, la Bisbal, Palafrugell, Torroella... Lligava la maleta amb un cordill a la part del darrere de la bicicleta i sortia arreglat amb l'americana. Anava fent pobles. Actuava als cafès. En aquell temps no hi havia gaires distraccions, així que de seguida que arribava a un cafè i l'amo em deia que hi podia actuar, tot el poble n'anava ple i el local acostumava a omplir-se. Sovint sortejàvem una ampolla de conyac entre els assistents».

Però l'Empordà també li havia de quedar petit, així que en Forblay agafava el tren i es movia per tot Catalunya. Fins a l'Aragó i València, va arribar. Com a *El viaje a ninguna parte*, de Fernando Fernán Gómez, en Fortunat viatjava en autocars atrotinats per carreteres de postguerra. De vegades la misèria era tan gran que no hi havia ni aquest mínim servei, i li tocava anar caminant entre poble i poble, amb la seva maleta, el vestit de prestidigitador i uns quants cartells que enganxava als vidres dels cafès quan hi arribava. Ell, com altres artistes que recorrien la geografia, recorda els pobles rics de l'Aragó banyats per l'Ebre, i els seus camps de blat de moro, on sempre es feia bon negoci, o les bones terres i les bones gents de Tortosa i els pobles rics de la Ribera d'Ebre.

Es va casar a Gualta amb Maria Bassa i van tenir un fill, en Pere. Encara va treballar a Barcelona uns quants anys, a la FEC-SA, i combinava la feina amb les actuacions, fins que el 1958 van marxar tots cap a França. «Un germà de la Maria hi havia

anat a viure el 1939», explica. «Vam pensar que seria una bona oportunitat i vam encertar. Allà no m'havia de preocupar per res. Els empresaris em trucaven i m'organitzaven la feina. Havia arribat a fer tres actuacions en una tarda. Vaig actuar amb alguns circs, que llavors encara n'hi havia molts i eren negocis familiars. Jo agafava el meu 2 CV i me n'anava amb ells a la platja, a fer els meus espectacles. Després vaig actuar en sales de festes. Em contractaven molts empresaris, sobretot pels meus números de mnemotècnia. No hi havia ningú a Bordeus que fes els mateixos números que jo. Endevinava, amb els ulls tapats, els noms dels objectes que els assistents escrivien en una pissarra. La mnemotècnia es basa en l'associació d'idees i la concentració de pensament, i jo estudiava molt. Ara aquests números ja no els faig perquè ja no tinc la memòria d'abans».

En Fortunat adaptava els espectacles al públic. Va arribar a actuar al Teatre Municipal de Bordeus, per a infants, durant les festes d'hivern o del Pare Noel. Llavors preparava un espectacle basat en la manipulació d'objectes, en la prestidigitació, que encara avui dia, al Cine Petit de Torroella de Montgrí, ha deixat les criatures amb la boca oberta i ganes de saber-ne més. Per això quan en Fortunat, amb el seu català salpebrat de paraules franceses, demana voluntaris perquè li donin un cop de mà, tots els vaillets que seuen a terra, a primera fila, aixequen la mà i volen saber com s'ho fa per fer desaparèixer l'aigua dins d'un plec de diaris i tornar-la a treure després, però tintada de colors inesperats.

Judit Pujadó és escriptora.

*«A França no m'havia de preocupar per res.
Els empresaris em trucaven i m'organitzaven la feina»*